

УДК 342.9

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-3\(45\)-1556-1568](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-3(45)-1556-1568)

Пузирний Вячеслав Феодосійович доктор юридичних наук, професор, проєктор Пенітенціарної академії України, м.Чернігів, <https://orcid.org/000-0002-5692-2990>

АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНА КВАЛІФІКАЦІЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: КРИТИКА ЧИННОЇ МОДЕЛІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ

Анотація: Статтю присвячено адміністративно-деліктній кваліфікації домашнього насильства, а також критичному переосмисленню критеріїв його відмежування від кримінально караного діяння та побутового конфлікту. Визначено, що у центрі наукової уваги перебуває суперечність між формальною законодавчою конструкцією, за якою ст. 173² КУпАП віднесена до правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, та реальною правовою природою домашнього насильства як посягання на базові права людини, зокрема на гідність, свободу, психічну цілісність, тілесну недоторканність і право на безпечне приватне життя. У роботі проаналізовано вплив останніх законодавчих змін до КУпАП, зумовлених імплементацією положень Стамбульської конвенції, та обґрунтовано, що посилення санкцій, розширення змісту правопорушення, збільшення строків притягнення до відповідальності й запровадження додаткових механізмів впливу на кривдника свідчать про поступовий нормативний рух домашнього насильства у бік криміналізації. Доведено, що попри збереження адміністративно-правової форми реагування, законодавець фактично визнає підвищений рівень суспільної шкідливості цього діяння, що вже не повною мірою відповідає традиційному розумінню адміністративного проступку.

На основі аналізу сучасних наукових позицій розкрито дискусійність питання про об'єкт домашнього насильства, його суспільну небезпечність, зміст систематичності та межі переходу від адміністративної до кримінальної відповідальності. Показано, що в доктрині дедалі виразніше утверджується підхід, відповідно до якого домашнє насильство не може розглядатися лише як форма посягання на публічний порядок, оскільки його безпосереднім змістом є контроль, підкорення, психологічне придушення та руйнування автономії потерпілої особи. У зв'язку з цим обґрунтовується висновок, що кількісний критерій повторюваності епізодів, покладений в основу чинної моделі кримінально-правового реагування, є недостатнім і концептуально вразливим,

оскільки суспільна небезпечність насильства виникає вже в момент першого акту домінування, який запускає процес деградації особистості.

У статті також досліджено практичну проблему відмежування домашнього насильства від побутового конфлікту. Обґрунтовано, що зовнішня схожість окремих поведінкових проявів не дає підстав для їх автоматичного ототожнення, а належна кваліфікація можлива лише за умови з'ясування спрямованості поведінки кривдника. Запропоновано застосовувати телеологічний підхід, за яким визначальним є не сам факт сварки, словесної агресії чи емоційного напруження, а мета впливу: у конфлікті воля особи спрямована на відстоювання позиції чи переконання іншого, тоді як у домашньому насильстві — на підкорення, злам, контроль і придушення свободи. Саме така відмінність, на думку автора, має бути покладена в основу правозастосовної оцінки дій поліцейських і суддів.

За результатами дослідження сформульовано висновок, що чинна модель правової кваліфікації домашнього насильства потребує концептуального перегляду.

Ключові слова: домашнє насильство, адміністративні правопорушення, адміністративна відповідальність, кримінальні правопорушення, Кодекс України про адміністративні правопорушення, адміністративно-деліктне право, судові рішення, проблеми кваліфікації, порівняльний аналіз.

Viacheslav Feodosiiovych Puzyrnyi Doctor of Law, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Law, Law-Enforcement and Psychology of the Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, <https://orcid.org/0000-0002-5692-2990>

ADMINISTRATIVE DELICT QUALIFICATION OF DOMESTIC VIOLENCE: CRITIQUE OF THE CURRENT MODEL AND PROSPECTS FOR CRIMINALIZATION

Abstract. The article is devoted to the administrative-delict qualification of domestic violence, as well as to a critical rethinking of the criteria for distinguishing it from a criminally punishable act and from an ordinary domestic conflict. It is established that the central issue of the study lies in the contradiction between the formal legislative framework, under which Article 173² of the Code of Ukraine on Administrative Offenses is classified among offenses encroaching upon public order and public safety, and the actual legal nature of domestic violence as an infringement upon fundamental human rights, in particular human dignity, freedom, psychological integrity, bodily inviolability, and the right to a safe private life. The paper analyzes the impact of the latest amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses, introduced in the course of implementing the provisions of the Istanbul

Convention, and substantiates that the strengthening of sanctions, the expansion of the content of the offense, the extension of limitation periods for imposing liability, and the introduction of additional mechanisms of influence upon the offender indicate a gradual normative shift of domestic violence toward criminalization. It is demonstrated that, despite the preservation of an administrative-law form of response, the legislator фактично acknowledges the heightened social harmfulness of this conduct, which no longer fully corresponds to the traditional understanding of an administrative offense.

Based on an analysis of contemporary scholarly approaches, the article reveals the controversial nature of the issue concerning the object of domestic violence, its social dangerousness, the content of the criterion of systematicity, and the boundaries between administrative and criminal liability. It is shown that legal doctrine increasingly affirms the view that domestic violence cannot be regarded merely as an encroachment upon public order, since its immediate substance consists in control, subjugation, psychological suppression, and the destruction of the victim's autonomy. In this regard, the article substantiates the conclusion that the quantitative criterion of repeated episodes, which underlies the current model of criminal-law response, is insufficient and conceptually vulnerable, because the social dangerousness of violence arises already at the moment of the first act of domination, which initiates the process of personal disintegration.

The article also examines the practical problem of distinguishing domestic violence from an ordinary domestic conflict. It is argued that the external similarity of certain behavioral manifestations does not justify their automatic conflation, and that proper legal qualification is possible only if the purposefulness of the perpetrator's conduct is established. A teleological approach is proposed, according to which the decisive factor is not the mere fact of a quarrel, verbal aggression, or emotional tension, but rather the purpose of the influence: in a conflict, a person's will is directed toward defending a position or persuading the other party, whereas in domestic violence it is directed toward subordination, coercive breaking of the will, control, and suppression of the other person's freedom. In the author's view, this distinction should form the basis of the law-enforcement assessment of the actions of police officers and judges.

The study concludes that the current model of legal qualification of domestic violence requires conceptual reconsideration.

Keywords: domestic violence, administrative offenses, administrative liability, criminal offenses, Code of Ukraine on Administrative Offenses, administrative tort law, court decision, qualification problems, comparative analysis.

Постановка проблеми. Згідно доповіді «ООН-Жінки» та Управління ООН з наркотиків і злочинності кожні 10 хвилин у світі вбивають одну жінку [1]. Між тим, склади правопорушень, передбачені статтею 173² КУпАП та 126¹ КК України, відрізняються лише характером діяння – систематичністю. З середини

2020 року в Україні було введено інститут кримінальних проступків в умовах гуманізації кримінальної відповідальності. Натомість склади адміністративних правопорушень переглянуті в контексті притаманності ознак кримінального проступку не були. При цьому, притаманність кримінально-караному діянню у формі домашнього насильства ознак систематичності очевидно свідчить про накопичувальний ефект адміністративних реакцій.

У такій ситуації постає обґрунтоване питання про доцільність збереження цього делікту у сфері адміністративної відповідальності, попри його очевидну небезпеку для життя та здоров'я особи та наявність ознак, притаманних кримінальному проступку. Формальне розмежування за критерієм систематичності не враховує суті діяння та його наслідків для жертви. Відсутність доктринального та нормативного перегляду складів адміністративних правопорушень після запровадження інституту кримінальних проступків створює розрив між фактичним ступенем небезпеки діяння та обраною формою правової реакції. Це не лише знижує ефективність захисту потерпілих, а й суперечить європейським стандартам правового реагування на домашнє насильство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання адміністративно-деліктної кваліфікації домашнього насильства в сучасних дослідженнях розглядається переважно крізь призму об'єкта правопорушення, критерію систематичності (наприклад, Р. Чайка, Т. Мінка) та меж розмежування адміністративної й кримінальної відповідальності. А. Шугало та Ю. Пундор наголошують на формальності віднесення цього делікту до правопорушень проти громадського порядку. Д. Тичина акцентує на суспільній небезпечності цього діяння та його прихованих, відкладених наслідках, що підсилює аргумент щодо недостатності суто адміністративної реакції. У працях В. Павелківа та К. Буряк досліджується питання деструкції особистості порушника, що поглиблює проблематику розмежування суспільної шкоди та суспільної небезпеки як об'єктивної сторони правопорушення. І. Андрусяк приділяє увагу дослідженню мотивацій та цілей порушника. О. Старко та В. Старко доводять, що багаторазовість дій сама по собі не створює презумпції настання наслідків, передбачених ст. 126¹ КК України.

Отже, у науковій літературі вже простежується відхід від сприйняття домашнього насильства як звичайного делікту проти громадського порядку, однак недостатньо розкритим та науково обґрунтованим залишається питання доцільності кваліфікації домашнього насильства як адміністративного правопорушення.

Метою статті є дослідження особливостей адміністративно-деліктної кваліфікації домашнього насильства в умовах чинного законодавчого регулювання, критичне осмислення її теоретичних і прикладних вад, а також формування науково обґрунтованих підходів до вирішення питання щодо доцільності криміналізації відповідних діянь.

Виклад основного матеріалу. Стаття 173² КУпАП розміщена у Главі 14 «адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку», що свідчить про закладений у зміст правопорушення об'єкт – громадський порядок і безпека, а не, наприклад, життя та здоров'я особи.

Ще у 2022 році Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (далі – Конвенція). Однак, лише у грудні 2024 року до КУпАП було внесено відповідні зміни, спрямовані на посилення відповідальності (зокрема збільшено розміри штрафу, введено категорію правопорушення за ознакою статі, врегульовано питання автоматичного надання присутнім при актах насильства дітям статусу потерпілих, встановлено обов'язок для суду розглядати питання наявності/відсутності підстав для направлення особи опановувати програму для кривдників). Суттєвий крок, на наш погляд, було здійснено і щодо збільшення строків притягнення до відповідальності: з трьох місяців до шести. Все це засвідчує тенденцію руху суспільно шкідливого діяння в бік криміналізації, а також набуття родовим об'єктом ознак безпосереднього.

Так А. Шугало у сучасній науковій праці вказує, що аналіз об'єкта складу домашнього насильства дає змогу зробити висновок, що таким слід вважати суспільні відносини, спрямовані на охорону фізичного та психологічного здоров'я особи, що виключають застосування насильства в межах сім'ї чи родини [2, с. 79].

Як зазначає Ю. Пундор, загальним об'єктом цього адміністративного проступку є суспільні відносини, пов'язані із захистом прав громадян; безпосередній об'єкт – стан здоров'я постраждалої особи [3, с. 113].

Т. Мінка вказує, що об'єктом даного адміністративного проступку є суспільні відносини у сфері захисту прав людини. Домашнє насильство порушує цілу низку прав людини: на рівний захист перед законом; на захист від гендерної дискримінації; на захист від жорстокого ставлення; на життя та фізичну недоторканність; на найвищі стандарти фізичного та психічного здоров'я. На думку автора, під час вчинення домашнього насильства слід встановити не тільки кількісну (три і більше) характеристику, а й якісну (всі вчинені діяння повинні бути тотожними та об'єднані спільним умислом) [4, с. 99, 100].

Д. Тичина зауважує, що кримінологічний чинник запровадження кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства полягає у суспільній небезпечності цього діяння та постійному зростанні, як зафіксованих, так і прихованих випадків домашнього насильства. Безпосередньо ж суспільна небезпечність домашнього насильства полягає у заподіянні фізичної та моральної шкоди жертвам, яка досить часто має приховані наслідки, що зазвичай проявляються у майбутньому [5, с. 357].

При цьому. Ю. Пундор вказує, що систематичність означає постійну повторюваність тотожних чи схожих дій (чи бездіяльності), кожна з яких сама по собі може створювати враження незначної, але в сукупності вони впливають на потерпілу особу надзвичайно негативно, і інтенсивність цього впливу може залежати як від ступеню агресивності кожного окремого діяння, так і від їхньої кількості. Сама ж систематичність характеризується як кількісним критерієм (багаторазовість періодично здійснюваних дій), так і якісним, яким є взаємозв'язок, внутрішня єдність, що утворює наполегливу протиправну поведінку винуватої особи стосовно певного потерпілого чи потерпілих [3, с. 136, 137]. Відтак автор, розмежовуючи кримінальну та адміністративну відповідальність, вказує, фактично, на такий критерій розмежування як наполегливість кривдника.

Так само, А. Шугало у своїй науковій праці зауважує, що свідченням можливості вчинення домашнього насильства лише з умисною формою вини є наявність ознаки систематичності, яка засвідчує стійку суспільно небезпечну лінію поведінку особи.

При цьому, автор визнала, що застосовуючи домашнє насильство, суб'єкт посягання демонструє нехтування загальними правилами співжиття у сімейному чи близькому колі через свободу вибору діяти поза порядком відповідних суспільних відносин. Особа також розуміє, що її дії є поширеною формою порушення основоположних прав людини. Відтак винна особа усвідомлює, що її дії засуджуються з боку суспільства, яке визнає домашнє насильство аморальним злочинним явищем [2, с. 126].

Вказані точки зору, між тим, мають нерозкритий аспект, що полягає у природі самого насильства як правового феномена: насильство в сім'ї — це не питання інтенсивності чи частоти, а питання онтології взаємин, у яких одна сторона домінує над іншою.

Така точка зору узгоджується з позицією І. Андрусак, яка позиціонувала фізичне домашнє насильство як вид насильницького правопорушення, що вчиняється в сім'ї чи за суміжних обставин, тому його можна кваліфікувати як таке, що вчинене в домашньому середовищі шляхом застосування фізичної сили або погрози її застосування чи шляхом бездіяльності з метою позбавити людину життя або завдати шкоду її здоров'ю, фізичній свободі, тілесній недоторканності.

Автор виокремила ключові мотивації і цілі вживання фізичної форми домашнього насильства, зокрема прагнення до контролю й домінування в родинному/сімейному середовищі, бажання виховати за «непослух», подолати опір супротивної сторони, а ще це спосіб прояву агресії і гніву [6, с 5-6].

Показовою, на наше переконання, є судова справа № 745/1141/23, у якій з мотивувальної частини вироку Чернігівського апеляційного суду вбачаються наступні обставини справи.

Чоловік, маючи особисті взаємини з жінкою, проживаючи з нею разом з 15.04.2023 р. до 15.07.2023 р., у період з 11.07.2023 р. до 16.07.2023 р. систематично вчиняв дії, які супроводжувалися психологічним та фізичним насильством (домашнє насильство) по відношенню до жінки, що призвело до психологічних, фізичних страждань та погіршення якості життя потерпілої. Факти домашнього насильства та невиконання термінових заборонних приписів зафіксовані 11.07.2023 р., 12.07.2023 р., 13.07.2023 р., 14.07.2023 р., 16.07.2023 р. Після цього, 27.07.2023 р. чоловік прибув до господарства жінки, проник до господарського приміщення та сховався на горищі. 28.07.2023 р. близько 04 год 00 хв чоловік зліз з горища, проник до веранди житлового будинку, вибив зачинені зсередини двері та, тримаючи в руці господарські вила, пройшов до спальної кімнати, де відпочивала жінка. Повалив жінку на ліжко та притиснув дерев'яне руків'я господарських вил до ділянки шиї жінки, чим заподіяв смерть. Після цього, помилково вважаючи, що виконаних ним дій недостатньо для настання біологічної смерті жінки, наніс два удари металевою частиною господарських вил у ділянку шиї потерпілої [7].

З викладених обставин можна прослідкувати, що кілька епізодів психологічного і фізичного насильства, кваліфікованих як адміністративно карані, призвели до ескалації конфлікту, кульмінованого у вбивство.

Однак, варто погодитись з прихильниками підходу до кримінальної караності діяння виключно за ознакою систематичності у тому, що епізоди домашнього насильства можуть як нарощувати інтенсивність, так і залишатися за ступенем інтенсивності на одному рівні. Далеко не завжди (хоча і нерідко) процес домашнього насильства має своєю кінцевою точкою заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, небезпечних для життя. Зазвичай систематичне домашнє насильство має характер усталеного способу поведінки кривдника по відношенню до жертви (стандартизовані форми приниження, типові фінансові маніпуляції, апробовані моделі рукоприкладства). Очевидно, що вже за першим епізодом відбувається деструкція особистості.

В. Павелків, вкладаючи у зміст деструктивних взаємовідносин психологічне та фізичне насильство, зауважив, що деструкція обумовлює порушення цілісності структури особистості, її рівноваги та взаємозв'язків між її елементами. Протистояння та взаємодія різноспрямованих частин структури цілісної системи може порушуватися, що формує її деструктування, і, як наслідок, руйнування [8, с. 406].

Відтак правильною слід вважати думки авторів про прогнозовану закономірність наслідків будь-якого насильства.

Домашнє насильство слід розуміти як акт придушення особистої свободи, що ґрунтується на психологічній або емоційній залежності однієї особи від іншої. Природа домашнього насильства значно глибша та складніша, ніж

посягання на громадський порядок, життя або здоров'я. У своїй суті воно подібне до таких злочинів, як доведення до самогубства або зловживання владою, оскільки ґрунтується на маніпулятивному впливі, контролі та викривленні міжособистісних стосунків. Така поведінка завжди становить суспільну небезпеку, оскільки стосується базових прав людини – права на гідність, свободу вибору та ментальну цілісність. Тому домашнє насильство повинно бути осмислено не лише як форма насильства, а як особливий правовий феномен, що вимагає кримінально-правової оцінки.

Визначаючи детермінанти кримінальних правопорушень у сімейній сфері, К. Буряк виділила і психологічні детермінанти, які криються у комплексах особи злочинця з розладами психіки, які виливаються у знущання над партнером. Невпевнені в собі люди, які зазнавали цькування та наклепів у дитячому чи підлітковому віці або мають попередній гіркий досвід подружнього життя, часто мають садистські схильності стосовно своєї половинки, таким чином кривдники намагаються самоствердитись [9, с. 191-192].

Пунктом «а» частини 1 статті 1 Глави I Стамбульської конвенції прямо передбачено, що однією з її цілей є не лише захист жінок від усіх форм насильства, а й недопущення, кримінальне переслідування та ліквідація насильства стосовно жінок і домашнього насильства. У статті 3 цієї ж Конвенції домашнє насильство визначено як усі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що відбуваються в лоні сім'ї, у межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми партнерами [10].

Отже, міжнародно-правова логіка не зводить домашнє насильство до порушення публічного порядку; навпаки, вона розглядає його як посягання на базові права людини, що потребує комплексного і, на наш погляд, саме кримінально-правового реагування.

Так само, чинна редакція ст. 173² КУпАП обумовлює встановлення факту завдання шкоди фізичному або психічному здоров'ю, ст. 126¹ КК України - встановлення факту фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя.

О. Старко та В. Старко зауважили, що багаторазовість дій не означає презумпцію настання наслідків, передбачених у ст. 126¹ КК України. Хоча, ймовірно, що у багатьох випадках, саме систематичне вчинення насильства, обумовлюючи психофізичне виснаження потерпілого, призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [11, с. 549].

Таким чином, формально даний вид адміністративного правопорушення віднесений до посягань на громадську безпеку і порядок, а межа між адміністративним проступком і кримінальним правопорушенням фактично зведена не до різної природи посягання, а переважно до критерію повторюваності, який, на

думку законодавця, провокує більш тяжкий стан будь-якої особи. Хоча, на наш погляд, такий висновок потребує індивідуального підходу. Не варто виключати, що наслідки, передбачені ст. 126¹ КК України, можуть виникнути і за одним епізодом. Застосовуючи аксіологічний підхід, нам видається логічним, що насильство не стає суспільно небезпечним лише на третій раз, воно стає таким у момент першого акта.

Наприклад, Р. Чайка пропонує перегляд законодавчих підходів до визначення складу злочину, передбаченого ст. 126¹ КК України, зокрема, уточнення поняття «систематичності» та можливість кримінальної відповідальності за одноразові випадки насильства, що завдають значної шкоди потерпілим [12, с. 362].

Відтак головною концептуальною вадою кваліфікації домашнього насильства є критерій кількості зафіксованих епізодів якісно однорідного діяння.

Наступною проблематикою сучасної науки у правовій кваліфікації діяння є питання розмежування понять «домашнє насильство» та «побутовий конфлікт».

Так у постанові Корюківського районного суду Чернігівської області від 27.03.2025 зазначено, що важливо розрізняти поняття «сварка», «конфлікт», «насильство». Особливостями ознак домашнього насильства є: наявність патерну (повторювані в часі інциденти множинних видів насильства); системна основа; повна влада та контроль над постраждалою особою; насильницькі дії у відносинах між близькими людьми; якщо вже є одна з форм домашнього насильства, висока ймовірність того, що й інші форми насильства можуть розвиватися. Конфлікт (лат. *conflictus* - зіткнення, сутичка) - зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони [13].

Така позиція сформована на підставі постанови Верховного Суду, який зацентрував на потребі враховувати, що домашнє насильство істотно відрізняється від звичайних конфліктних стосунків, оскільки має певні ознаки та характеризується тим, що особа, яка застосовує домашнє насильство, маючи значну перевагу в своїх можливостях, діє умисно з наміром досягти бажаного результату, який полягає у заподіянні шкоди потерпілому шляхом порушення його прав і свобод. Тоді як під конфліктом потрібно розуміти такий стан взаємовідносин, який характеризується наявністю зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнього загострення суперечностей, що може призвести до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони. Виникнення конфлікту залежить

не лише від об'єктивних причин, але й від суб'єктивних факторів, до яких потрібно віднести власні уявлення учасників конфлікту про себе, свої потреби, мотиви, життєві цінності та ставлення до іншої сторони конфлікту. Самий лише факт звернення особи до відповідних органів з підстав вчинення стосовно нього психологічного, економічного та фізичного насильства свідчить про наявність тривалого конфлікту між заявником та іншою особою, але не підтверджує того, що ця особа вчинила стосовно іншої особи домашнє насильство та існують ризики продовження у майбутньому домашнього насильства у будь-якому його прояві, що є обов'язковою умовою для видачі обмежувального припису [14].

До прикладу, законодавчо визначено, що психологічне насильство - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи (п. 14 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству») [15].

Проаналізовані нами судові рішення за останній період засвідчили наступне: тенденція стигматизації домашнього насильства призводить до того, що фабула протоколу про адміністративне правопорушення зазвичай констатує висловлювання нецензурної лайки в бік потерпілого, що свідчить для поліцейського про наявність шкоди психічному здоров'ю, а випадки розмежування суддями домашнього насильства та конфлікту – поодинокі.

Погоджуємось, що метою як конфлікту, так і домашнього насильства, є підкорення волі: влада над зовнішньою поведінкою особи та/або влада над внутрішнім станом особи. Тому на практиці їх важко відрізнити без психологічної оцінки намірів порушника. Попри це, проаналізована судова практика переконливо засвідчує, що для відмежування конфлікту від насильства передусім слід застосовувати телеологічний підхід. Поліцейським та суддям варто враховувати, що у першому випадку воля спрямована на переконання (навіть з елементами вербальної агресії), а у іншому – на зламування (прогибання).

Важливість такого відмежування має прямий вплив на дотримання державою негативних зобов'язань, передбачених статтею 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, оскільки, на наш погляд, побутові конфлікти лежать у площині відстоювання особистих кордонів. Відтак лише у випадку порушення громадського порядку і спокою інших громадян при такому конфлікті (тобто в контексті дрібного хуліганства) держава матиме позитивний обов'язок з втручання.

Висновки. Чинна модель кваліфікації домашнього насильства в Україні є концептуально непослідовною, оскільки розглядає посягання на гідність, свободу та психічну цілісність особи як делікт проти громадського порядку.

Основним критерієм розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності законодавець необґрунтовано зробив не природу насильства, а кількість його епізодів, хоча суспільна небезпека такого діяння виникає вже з моменту першого акта примусу, контролю чи приниження. Не дуже чітка межа між шкодою здоров'ю та його розладами, а також відсутність критеріїв виокремлення страждань як понятійної категорії кримінально караного діяння призводить до того, органи досудового розслідування вбачають склад кримінального правопорушення у третьому однотипному епізоді. Натомість, домашнє насильство не може оцінюватися крізь суто формальну призму повторюваності, адже його сутність полягає у владному підпорядкуванні жертви та руйнуванні її особистої автономії. Саме тому подальше вдосконалення законодавства має полягати не лише у посиленні санкцій, а у зміні самої логіки правової кваліфікації: від підрахунку епізодів — до оцінки змісту, характеру і небезпеки насильницького впливу. Подальших розробок потребує питання повної криміналізації домашнього насильства та його чітке відмежування від побутового конфлікту.

Література:

1. United Nations Office on Drugs and Crime, UN Women. FEMICIDES IN 2023. Global estimates of intimate partner/family member femicides. Welcome | UN Women – Headquarters. URL: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2024-11/femicides-in-2023-global-estimates-of-intimate-partner-family-member-femicides-en.pdf> (дата звернення: 31.01.2026).
2. Шугало А. Я. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство в Україні: дисертація на здобуття освітньо наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право / Шугало Алоїза Ярославівна. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. - 229 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8627> (дата звернення: 04.01.2026).
3. Суб'єкт права, який постраждав від домашнього насильства : монографія / Юлія Олегівна Пундор. – Луцьк : Вежа-Друк, 2024. – 180 с.
4. Мінка Т. П. Розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2019. Т. 1, № 24. С. 98–101. URL: http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/1/part_1/24.pdf (дата звернення: 18.02.2026).
5. Тичина Д. М. Соціальна обумовленість криміналізації та генеза законодавства про кримінальну відповідальність за домашнє насильство в Україні. Право і Суспільство. 2023. № 3. С. 352–359. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.53> (дата звернення: 26.02.2026).
6. Андрусак І. П. Запобігання та протидія домашньому насильству: теоретико-правове дослідження: дис. ... д-ра юрид. наук : 081. Львів, 2024. 641 с. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2024/dissertation/29132/disertaciya-andrusyak.pdf> (дата звернення: 17.02.2026).

7. Вирок Чернігівського апеляційного суду від 08.04.2025 у справі № 745/1141/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126420152> (дата звернення: 06.12.2025).
8. Павелків В. Р. Вплив соціальних взаємодій як мотив деструктивних форм компенсації особистісних деструкцій. Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології». Аксіома, 2016. Вип. 33. С. 400–409.
9. Буряк К. М. Теорія і практика запобігання злочинності у сімейній сфері в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук: 081. Одеса, 2025. 409 с. URL: https://oduvs.edu.ua/uploads/Disertacziya_053044b245.pdf (дата звернення: 04.12.2025).
10. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. 11 травня 2011 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text (дата звернення: 22.02.2026).
11. Старко О. Л., Старко В. С. «Систематичність» домашнього насильства: проблеми тлумачення. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024. № 1. С. 545–549. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.95> (дата звернення: 25.02.2026).
12. Чайка Р. А. Кримінально-правове регулювання протидії домашнього насильства: національний досвід та міжнародні підходи // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2025. Вип. 87, ч. 3. С. 356–363. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/03/56.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 25.02.2026).
13. Постанова Корюківського районного суду Чернігівської області від 27.03.2025 у справі № 736/520/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126161137> (дата звернення: 25.02.2026).
14. Постанова Верховного Суду від 07.11.2023 у справі № 676/265/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114796269> (дата звернення: 26.02.2026).
15. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 28.02.2026).

References.

1. United Nations Office on Drugs and Crime, & UN Women. (2024). Femicides in 2023: Global estimates of intimate partner/family member femicides. Retrieved from <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2024-11/femicides-in-2023-global-estimates-of-intimate-partner-family-member-femicides-en.pdf> [in English].
2. Shuhalo, A. Ya. (2025). Kryminalna vidpovidalnist za domashnie nasylstvo v Ukraini [Criminal liability for domestic violence in Ukraine]. *PhD thesis*. Lviv. Retrieved from <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8627> [in Ukrainian].
3. Pundor, Yu. O. (2024). Subiekt prava, yakyi postrazhdav vid domashnoho nasylstva [The subject of law affected by domestic violence]. *Monograph*. Lutsk: Vezha-Druk [in Ukrainian].
4. Minka, T. P. (2019). Rozmezhuвання administratyvnoi ta kryminalnoi vidpovidalnosti za vchynennia domashnoho nasylstva [Distinction between administrative and criminal liability for committing domestic violence]. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*, 1(24), 98–101.
5. Tychyna, D. M. (2023). Sotsialna obumovlenist kryminalizatsii ta heneza zakonodavstva pro kryminalnu vidpovidalnist za domashnie nasylstvo v Ukraini [Social conditionality of criminalization and the genesis of legislation on criminal liability for domestic violence in Ukraine].

Pravo i Suspilstvo, 3, 352–359. Retrieved from <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.53> [in Ukrainian].

6. Andrusiak, I. P. (2024). Zapobihannia ta protydia domashnomu nasylstvu: teoretyko-pravove doslidzhennia [Prevention and counteraction to domestic violence: theoretical and legal study]. *Doctor of Law thesis*. Lviv. Retrieved from <https://lpnu.ua/sites/default/files/2024/dissertation/29132/disertaciya-andrusyak.pdf> [in Ukrainian].

7. Vyrok Chernihivskoho apeliatsiinoho sudu vid 08.04.2025 u spravi No. 745/1141/23 [Verdict of the Chernihiv Court of Appeal dated April 08, 2025, in case No. 745/1141/23]. (2025, April 08). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126420152> [in Ukrainian].

8. Pavelkiv, V. R. (2016). Vplyv sotsialnykh vzaiemodii yak motyv destruktivnykh form kompensatsii osobystisnykh destruktiv [The influence of social interactions as a motive for destructive forms of compensation for personal destructions]. *Zbirnyk naukovykh prats «Problemy suchasnoi psykholohii»*, 33, 400–409 [in Ukrainian].

9. Buriak, K. M. (2025). Teoriia i praktyka zapobihannia zlochynnosti u simeinii sferi v Ukraini [Theory and practice of crime prevention in the family sphere in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Odesa. Retrieved from https://oduvs.edu.ua/uploads/Disertacziya_053044b245.pdf [in Ukrainian].

10. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu iz tsymy yavyschamy [Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence]. (2011, May 11). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text [in Ukrainian].

11. Starko, O. L., & Starko, V. S. (2024). «Systematychnist» domashnoho nasylstva: problemy tлумachennia [“Systematicity” of domestic violence: problems of interpretation]. *Analychno-porivnialne pravoznavstvo*, 1, 545–549. Retrieved from <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.95> [in Ukrainian].

12. Chaika, R. A. (2025). Kryminalno-pravove rehuliuвання protydia domashnoho nasylstva: natsionalnyi dosvid ta mizhnarodni pidkhody [Criminal law regulation of combating domestic violence: national experience and international approaches]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia “Pravo”*, 87(3), 356–363. Retrieved February 25, 2026, from <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/03/56.pdf> [in Ukrainian].

13. Postanova Koriukivskoho raionnoho sudu Chernihivskoi oblasti vid 27.03.2025 u spravi No. 736/520/25 [Ruling of the Koriukivka District Court of Chernihiv Region dated March 27, 2025, in case No. 736/520/25]. (2025, March 27). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126161137> [in Ukrainian].

14. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 07.11.2023 u spravi No. 676/265/23 [Ruling of the Supreme Court dated November 7, 2023, in case No. 676/265/23]. (2023, November 7). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114796269> [in Ukrainian].

15. Pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasylstvu: Zakon Ukrainy vid 07.12.2017 No. 2229-VIII [On Prevention and Counteraction to Domestic Violence: Law of Ukraine dated December 7, 2017, No. 2229-VIII]. (2017, December 7). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 25.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.03.2026